

SCHOOL- EN LETTERBODE OF BIJDAGEN TOT BEVORDERING VAN ONDERWIJS, LETTERKUNDE EN GESCHIEDENIS, De, maandblad dat van januari 1844 tot december 1855 te St.-Truiden bij Vanwest-Pluymers verscheen.

Op 2 november 1843 hadden J. David (hoogleraar te Leuven), J.H. Bormans (hoogleraar te Luik), K.-J. Bogaerts (priester en schoolopziener) en Willem Vanwest een prospectus verspreid, waarin ze aankondigen dat het drie jaar bestaande maandschrift *De Middelaer* zou worden hervormd tot *School- en Letterbode*. De reden formuleerden ze als volgt: „Het stormtwisten over de Moedertaal is sedert eenigen tyd veel bedaerd, en men is, zoo niet volkomen eensgezind, toch algemeen tot vrede genegen; de naam van *Middelaer* herinnerde dus een hoofddoel dat heden niet meer te pas komt. De tegenwoordige staet van het lager onderwijs, de laetste vorderingen in Tael- en Letterkunde, de nog wenschelijke verbeteringen in beide, regtveerdigen den titel van *School- en Letterbode*” (p. I-II). Elke jaargang bevatte 500 of meer bladzijden met meestal oorspronkelijke bijdragen over onderwijs en opvoeding, taal- en letterkunde, geschiedenis, boekbeoordelingen, mengelingen en wettelijke akten. Eind 1845 verlieten David, Bormans en Bogaerts de redactie, die nu alleen in handen was van Vanwest, die o.a. op de medewerking kon rekenen van M. Davidts, J. Nolet de Brauwere van Steeland, F.A. Snellaert, E. van Straelen, P. Visschers.

Reeds in de eerste jaargang (p. 53 vlg.) beantwoordde J. David uitvoerig vragen over taalprobleempjes, het eerste begin van taalzuivering, wat hij in de latere jaargangen af en toe voortzette. In de tweede jaargang (p. 21, 79, 105 en vlg.) schreef J.H. Bormans over de twistvraag: Wat is in ons Nederduitschen in 't Fransch de y wanneer zy met eene

vokael verbonden is? Van de derde jaargang (1846) af gebeurde een ingrijpende wijziging van de inhoud: men begon met het publiceren van „leergangen”, directe bouwstoffen voor het onderwijs, b.v. Aenvankelyk onderwijs in het redekundig ontleden en in het vormen van volzinnen en voorstellen, een leergang voor schoolgebruik en huiselijke oefening. Ter afwisseling nam men ook gedichten op, b.v. van F. Blicck, H. Pelsers en E. Rigaux in de vierde jaargang en besprak men de belangrijkste nieuwe werken over taal, geschiedenis en literatuur. Van de zesde jaargang (1849) af gaf men een Franse vertaling van enkele titels. Te beginnen met 1850 zou de School- en Letterbode „definitief zoo ingerigt zyn dat hy, in zyn vak, de waelsche niet minder dan de vlaemsche provincien des Ryks ten dienst zal staen. Hy zal tegenover het nederduitsch een fransch titelopschrift hebben”. Dat werd dan „Le” School- en Letterbode zonder ondertitel. In het tijdschrift werd een verregaande tweetaligheid doorgevoerd tot en met de elfde jaargang. De twaalfde (1855) heette opnieuw De School- en Letterbode. Na 1855 verscheen het tijdschrift niet meer.

LITERATUUR: M. de Vroede e.a., *Bijdragen tot de geschiedenis van het pedagogisch leven in België in de 19de en 20ste eeuw. I De Periodieken 1817-1878* (1973, p. 135-142).

RENE HAESERYN